

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.20.544/2017/6. szám

A Szegedi Ítéltábla a Bihari Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Bihari Krisztina) által képviselt felperesnek - a Kolozsvári & Waldmann Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Waldmann Gábor) által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Szolnoki Törvényszék 2017. március 27. napján kelt 6.P.20.267/2016/30. sz. ítélete ellen a felperes részéről 32. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezéseit **részben megváltoztatja** az alábbiak szerint.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül adja ki a felperesnek a **(gpjmű frg.rszm.-a)** forgalmi rendszámú Ford Fiesta Comfort típusú gépjármű törzskönyvét.

A felperes által az alperes részére fizetendő elsőfokú perköltség összegét 38 000 (harmincezer) Ft-ra leszállítja.

Kötelezi az alperest, hogy az állami adóhatóság felhívására fizessen meg a Magyar Államnak 56 061 (ötvenhatezer-hatvanegy) Ft elsőfokú eljárási illetéket, és megállapítja, hogy az ezt meghaladóan feljegyzett 80 241 (nyolcvanezer-kétszáznegyvenegy) Ft elsőfokú eljárási illeték az állam terhén marad.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 10 000 (tízezer) Ft fellebbezési eljárási költséget.

A feljegyzett másodfokú eljárási illetékből az alperes köteles megfizetni az állami adóhatóság felhívására a Magyar Államnak 48 000 (negyvennyolcezer) Ft másodfokú eljárási illetéket. Az ezt meghaladó 58 139 (ötvennyolcezer-százharminckilenc) Ft fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Az alperes jogelődje, a **(alperesi jogelőd neve)** Zrt. (a továbbiakban: alperes) és a felperes 2006. augusztus 23. napján deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek egymással a **(gpjmű frg.rszm.-a)** forgalmi rendszámú Ford Fiesta Comfort típusú gépjármű vételárának finanszírozására, amely

alapján az alperes 2 399 000 Ft kölcsönt nyújtott a felperesnek. A felek az egyedi szerződésben megjelölték a havi törlesztőrészletek összegét (28 373 Ft), esedékességét, az összes törlesztőrészlet összegét (3 404 760 Ft), a törlesztőrészletek számát (120 hónap) és a teljes hiteldíjmutatót (7,65 %). A mértékadó devizanemet svájci frankban határozták meg, míg a felperes által választott kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) elszámolási módjaként az ún. havi fix konstrukcióban állapodtak meg, egyben rögzítették annak jelentését. Eszerint „a kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) elszámolása a futamidő végén történik. A fizetendő kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) esetén a futamidő - azonos törlesztő részletek mellett - meghosszabbodik, a visszajáró kamatváltozás II.-t (árfolyamváltozást) a Hitelező visszautalja a Kölcsönbevevőnek.”

A kölcsönszerződés részét képezte az alperes gépjármű hitelezési tevékenységére vonatkozó **(űsz.1. jelölése)**. számú üzletszabályzata (a továbbiakban: Űsz.), amely egyebek között az alábbi - a jelen jogvita és a fellebbezés elbírálása szempontjából releváns - rendelkezéseket tartalmazza:

I.16.: „Mértékadó devizanem: az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott devizanem”

I.20.: „Árfolyam: a Takarékbank Rt. által a mértékadó devizanemre kiemelt ügyfelek számára jegyzett hivatalos forintban kifejezett árfolyam”

I.21.: Rendkívüli árfolyamesemény: Rendkívüli árfolyameseménynek minősül, ha az árfolyam legalább 150 %-kal magasabb, mint a mértékadó árfolyam.

I.22.: Mértékadó árfolyam: A mértékadó devizanem vételi árfolyama az egyedi kölcsönszerződés létrejötté napján.

I.23. Kamatváltozás:

b) Kamatváltozás II. (árfolyamváltozás): A mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében meghatározott és az ott közölt képlet szerinti kamat-különbözet.

IV.9. „Amennyiben a Kölcsönbevevő a kölcsönszerződésben foglalt valamennyi kötelezettségét teljesítette, úgy a Hitelező köteles a gépjármű törzskönyvét és a korlátozó bejegyzések törléséhez szükséges nyilatkozatot kiadni.”

V.6.: „Amennyiben a kölcsönszerződésben megjelölt mértékadó devizanem nem magyar forint, a kölcsönszerződés deviza alapú, amely esetben a kölcsönbevevő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatot. Az árfolyamváltozás lehetséges mértéke egyéb (nem euró) devizák esetében további kockázatot jelent az adott deviza és az euró keresztárfolyamának változása.”

Az Űsz. **XI.** pontja a havi fix konstrukcióra vonatkozó külön rendelkezéseket tartalmazza.

IX.1.: A kölcsönszerződés futamideje a felek minden egyéb külön jognyilatkozata nélkül meghosszabbodik a kamatváltozás II. megfizetésére rendelkezésre álló fizetési határidő időpontjáig.

XI.3.: Rendkívüli árfolyamesemény bekövetkezése esetén a hitelező jogosult az esedékessé vált törlesztőrészletekre jutó kamatváltozás II.-t a rendkívüli árfolyamesemény bekövetkezése után a futamidő lejártát megelőzően kiterhelni.

A peres felek a kölcsönszerződés megkötésével egyidejűleg a kölcsön visszafizetésének biztosításra opciós jogot alapítottak a kölcsönösszegeből vásárolt gépjárműre. Az opciós szerződés 4. pontja szerint az alperes a vételi jogot a szerződés aláírásától számított 5 éves időtartam alatt, de legfeljebb addig az időpontig gyakorolhatja, ameddig vele szemben a kölcsönszerződésből eredő tartozását a kölcsönbevevő maradéktalanul nem teljesítette. A felek a vételi jog biztosítására az opciós joggal terhelt gépjárműre elidegenítési és terhelési tilalmat is kikötöttek (6. pont). Az opciós szerződés 7. pontja a vételi jog gyakorlásának feltételeit rögzíti, amelyek szerint az alperes a vételi jogát abban az esetben gyakorolhatja, ha a kölcsönbevevő a szerződésben megjelölt esedékességi időpontig,

illetve az azt követő 15 napon belül részben, vagy egészben elmulasztja fizetési kötelezettségeit, továbbá ha a kölcsönszerződés bármely oknál fogva felmondásra kerül.

Az alperes jogelőde 2006-ban a **(űsz.1. jelölése)**. számú üzletszabályzata helyébe a **(űsz.2. jelölése)**. számú, annak helyébe pedig 2009. augusztus 1-jével a **(űsz.3. jelölése)**. számú üzletszabályzatát léptette.

Az alperes a 2014. évi XL. tv. (a továbbiakban: DH2 tv.) szerinti elszámolást elkészítette, abban az induló ügyleti kamatláb értékét 7,4 %-ban határozta meg, az elszámolás felülvizsgálatnak minősül.

A felperes módosított keresetében elsődlegesen a kölcsönszerződés teljes, másodlagosan részleges érvénytelenségére alapítottan kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest 566 020 Ft megfizetésére, valamint a **(gpjmű frg.rszm.-a)** forgalmi rendszámú Ford Fiesta típusú személygépkocsi törzskönyvének kiadására. A szerződés egésze érvénytelenségét a szerződéskötéskor hatályos 1996. évi XCII. tv. (a továbbiakban: Hpt.) 213. § (1) bekezdés a), b), c) és e) pontjaiban foglaltakra alapította, az ott írt kötelező tartalmi elemek szerződésben való feltüntetésének hiánya miatt, hivatkozott továbbá arra, hogy a kamatban történő megállapodás hiányában a felek között a kölcsönszerződés nem jött létre. Kifejtette, nem terheli árfolyamkockázat viselésére vonatkozó kötelezettség, mert érvénytelen az Űsz.V.6 pontja, tekintettel továbbá arra, hogy az árfolyamkockázatról tájékoztatást nem kapott, külön kockázatfeltáró nyilatkozat nem készült. Megítélése szerint árfolyamkockázat viselésére azért sem kötelezhető, mert a kamatkikötés hiánya és a THM valótlán százalékos értékének feltüntetése miatt nem tekinthető a szerződés deviza alapúnak. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződés határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánítását kérte akként, hogy a kölcsönösszeg és annak LIBOR-kamata megfizetésére köteles.

Álláspontja szerint az egyedi szerződésben megjelölt **(űsz.1. jelölése)**. számú üzletszabályzat rendelkezései nem irányadóak, az ugyanis a szerződéskötéskor már nem volt hatályban, azt felváltotta a **(űsz.2. jelölése)**. számú üzletszabályzat, amelynek viszont több pontját a Szegedi Ítéltábla érvénytelennek nyilvánította, aminek következtében nincs helye az egyedi kölcsönszerződés azonnali hatályú felmondásának, és nem terhelhető ki a szerződés megszűnéséig az árfolyam-különbözet sem.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Azt elismerte, hogy az induló ügyleti kamat éves százalékos értéke nem került a szerződésben feltüntetésre, a szerződés ebből eredő érvénytelensége azonban álláspontja szerint orvosolható, ennek megfelelően kérte a szerződés érvényessé nyilvánítását, az induló ügyleti kamat éves százalékos értékének 7,4 %-ban való meghatározásával. Vitatta, hogy a szerződés a felperes által felhozott további okokból érvénytelen lenne. Védekezése szerint a felek deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek, amely alapján a mértékadó devizanem és a forint árfolyamának változásából fakadó kockázat a felperest terheli, a szerződés és az üzletszabályzat rendelkezéseinek kellő gondossággal történő áttanulmányozása esetén ez a felperes számára felismerhető volt. Hangsúlyozta, a törzskönyv birtokban tartása a kölcsönszerződés teljesítésének atipikus önálló biztosítéka, így azt az üzletszabályzat IV.7. (helyesen IV.9.) pontja alapján a felperes kölcsönszerződésből eredő tartozása teljes kiegyenlítéséig jogosult birtokban tartani az 5 éves opciós időszak letelte után is.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a peres felek között 2006. augusztus 23-án **(kölcsönszerződés száma)** számon létrejött kölcsönszerződést a megkötéséig visszaható hatállyal érvényessé nyilvánította azzal, hogy az induló ügyleti kamat éves százalékos mértékét 7,4 %-ban határozta meg. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen

meg az alperesnek 50 800 Ft perköltséget, és megállapította, hogy a feljegyzett 143 940 Ft eljárási illetéket az állam viseli. Határozatának indokolása szerint alaptalannak ítélte a **(Üsz.1. jelölése)**. számú üzletszabályzat hatálytalanságára vonatkozó felperesi álláspontot, elfogadta ugyanakkor az alperesnek azt az állítását, miszerint utóbb annak helyébe lépett a **(Üsz.3. jelölése)**. számú üzletszabályzat. Kiemelte, a szerződés érvénytelen az ügyleti kamat éves százalékos értéke feltüntetésének hiánya miatt a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja alapján, ezt az érvénytelenségi okot azonban a felülvizsgált elszámolásban szereplő induló ügyleti kamat értékének feltüntetésével kiküszöbölhetőnek találta. Alaptalannak minősítette azt a felperesi hivatkozást, miszerint az árfolyamkockázat viselésére az erről való tájékoztatás hiányában nem kötelezhető. Rámutatott, ún. külön kockázatteltáró nyilatkozat ugyan nem készült, ez a kötelezettség azonban a szerződéskötéskor hatályos rendelkezések szerint az alperest nem is terhelte. Ugyanakkor megítélése szerint a szerződés és az Üsz. rendelkezéseiből, különösen a felperes által támadott V.6. pontban foglaltakból gondos átolvasás és megfelelő értelmezés mellett egyértelműen megállapítható, hogy a kölcsönszerződés árfolyamkockázattal jár, és az a felperest terheli. Nem találta megállapíthatónak az Üsz.V.6. pontjában foglaltak érvénytelenségét annak tisztességtelenségére hivatkozással sem. Osztotta az alperesnek azt az álláspontját, miszerint a felek által kikötött vételi jog - az Üsz. helyébe lépő **(Üsz.3. jelölése)**. üzletszabályzat V.6. pontja szerinti - ún. zárt opció, amely alapján az alperes a vételi jogát a szerződésben kikötött feltételek beálltától kezdődően gyakorolhatja. Egyetértett emellett az alperessel abban is, hogy az üzletszabályzat alperes által megjelölt rendelkezéseiből következően a törzskönyv a kölcsönszerződés önálló atipikus biztosítéka, s miután a felperesnek még van tartozása a kölcsönszerződésből eredően, a törzskönyv kiadására nem tarthat igényt.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, abban kérte az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával az alperes 100 000 Ft visszafizetésére, valamint a perrel érintett gépjármű törzskönyvének kiadására kötelezését. Fellebbezésének a másodfokú eljárásban módosított indokai szerint fenntartotta azt az álláspontját, hogy a kamatkikötés hiánya és a THM valótlán százalékos értékének feltüntetése miatt a szerződés nem deviza alapú szerződés, továbbá az árfolyam-különbözet fizetésének kötelezettsége a kockázatteltáró nyilatkozat hiánya, az Üsz. V.6. pontjának valamint az egyedi szerződés „mértékadó devizanem: CHF” kitételének érvénytelensége miatt nem terheli. Érvelése szerint a szerződés és az üzletszabályzat fellebbezésben konkrétan megjelölt rendelkezései együttesen értelmezve sem adnak megfelelő tájékoztatást az árfolyamkockázat viseléséről, ezért az alperes nem jogosult árfolyam-különbözetet követelni. Álláspontja alátámasztásául hivatkozott a 2008/48. EK irányelvre, valamint az Európai Unió Bíróságának C-186/16 számú ügyben hozott ítéletében foglaltakra.

Hangsúlyozta, a perbeli szerződésben megjelölt **(Üsz.1. jelölése)**.számú üzletszabályzat 2006. május 31. napjáig, azaz a szerződéskötést megelőző időpontig volt hatályban, így az nem vált a szerződés részévé.

Kifejtette, a törzskönyv birtokban tartása a vételi jog kölcsönszerződéstől független önálló biztosítéka, s miután az opciós jog gyakorlására nyitva álló 5 éves határidőn belül az alperes a vételi jogát nem gyakorolta, nincs jogcíme a törzskönyv birtokban tartására. Ennek alátámasztásaként hivatkozott a Kúria Pfv.V.21.971/2016/5. számú ítéletében foglaltakra.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet fellebbezéssel érintett rendelkezéseinek helybenhagyására irányult, mindenben fenntartva az elsőfokú eljárásban előterjesztett védekezését.

A fellebbezés **részben alapos.**

Az ítéletábra érdemi álláspontjának kifejtését megelőzően rámutat, a peres felek által megkötött, teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt szerződés szerint az alperes (**űsz.1. jelölése**). számú üzletszabályzata vált a szerződés részévé függetlenül attól, hogy a szerződéskötés időszakában egyéb szerződések megkötése esetében az alperes már esetlegesen más üzletszabályzatát alkalmazta, ezért helyesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor a fenti üzletszabályzat rendelkezéseit vizsgálta, így a felperes ezt érintő kifogása megalapozatlan.

A felperes marasztalási keresetét arra alapította, hogy a svájci frank forinthez viszonyított árfolyamának változásából eredő fizetési kötelezettség nem terheli, mert nem kapott az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatást a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében írt kockázatfeltáró nyilatkozat hiányában, érvénytelen az egyedi szerződés „mértékadó devizanem: CHF” kitétele, és az Űsz.V.6. pontja, továbbá az árfolyam-különbözet viselésével kapcsolatos, fellebbezésében konkrétan megjelölt üzletszabályzati rendelkezések az általános gyakorlattól eltérőek, s miután ezekre vonatkozóan nem történt külön figyelemfelhívás, azok nem váltak a szerződés részévé. Ez az álláspontja azonban téves.

A perbeli szerződés megkötésekor a gazdasági, pénzügyi életben a deviza alapú kölcsönszerződések ismertek, elterjedtek, a szokásos gyakorlat részei voltak. Az azokkal kapcsolatos általános szerződési feltételekben szereplő kikötésekre ezért a felperes figyelmét külön nem kellett felhívni, azok anélkül is a felek szerződésének részévé váltak (BH2016. 178.).

Amint azt az elsőfokú bíróság helyesen megállapította, a peres felek devizaalapú jogügyletet kötöttek, amelynek lényege, hogy a felek a hitelező és az adós kölcsönszerződésből fakadó pénztartozását egyaránt devizában határozzák meg (kirovó pénznem), és azt mindkét fél forintban köteles teljesíteni (lerovó devizanem). E szerződéstípusnál az adós viseli az árfolyamváltozás hatásait: a forint gyengülése az adós fizetési terhének növekedését, erősödése pedig csökkenését eredményezi (6/2013. PJE határozat 1. pont). Mindebből következően a perbeli üzletszabályzat felperes által támadott V.6. pontjában rögzített feltétel a devizaalapú szerződés lényegéhez kapcsolódó - az árfolyamváltozásból eredő - kockázat felperes általi vállalását jelenti, következésképpen a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés, amelynek tisztességtelensége az 1959-es Ptk. szerződéskötéskor hatályos 209. § (4) bekezdése értelmében nem vizsgálható, és a 2009. május 22. napjától hatályos (5) bekezdés szerint is csak akkor állapítható meg, ha az - a szerződés egyéb rendelkezéseit is figyelembe véve - nem világos, nem érthető. A vizsgálat részletes szempontjait meghatározó 2/2014. PJE határozat 1. pontja szerint a devizaalapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezésének tisztességtelensége, amely szerint az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is - nem volt világos, nem volt érthető. Abban az esetben, ha a szerződés szövegéből és a pénzügyi intézmény által nyújtott tájékoztatásból egyértelműen felismerhető volt az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és hogy az árfolyam reá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa, a vizsgált kikötés tisztességtelenségét az 1959-es Ptk. fent hivatkozott rendelkezésében foglaltakra tekintettel nem lehet megállapítani.

Kétségtelen, hogy a Hpt. szerződéskötés időpontjában hatályos 203. § (6) és (7) bekezdésének rendelkezése értelmében a lakossági ügyféllel kötött devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén a pénzügyi intézménynek fel kellett tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásul vételét az ügyfélnek aláírásával kellett igazolnia, a kockázatfeltáró

nyilatkozatnak tartalmaznia kellett az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak a törlesztő részletre gyakorolt hatását. Önmagában a külön kockázatteltáró nyilatkozat hiánya azonban a szerződés érvényességét nem érinti, ilyen esetben a szerződés rendelkezései, illetve a szerződéskötéskor szóban kapott tájékoztatás alapján kell vizsgálni, a fogyasztó alappal gondolhatta-e, hogy őt nem terheli árfolyamkockázat, illetve az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa.

A peradatok alapján azonban ez nem állapítható meg. A kölcsönszerződés részét képező üzletszabályzat V.6. pontja szerint a felperes kifejezetten vállalta a mértékadó devizanem, azaz a svájci frank és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Ezen túl a szerződés egyéb rendelkezései, így az egyedi szerződés „mértékadó devizanem CHF” kitétele, és a felperes által választott havi fix konstrukció tényállásban ismertetett jelentésének rögzítése is félreérthetetlenül jelezte, hogy a forintban feltüntetett összes havi törlesztőrészlet összege változhat a futamidő során. Az üzletszabályzat I.16., I.20., I.22., és I.23.b., pontjainak együttes értelmezése eredményeként pedig egyértelmű lehetett a felperes számára, hogy az árfolyam változásából eredő kockázat fennáll, illetőleg hogy a kedvezőtlen irányú változás kockázata őt terheli. Az egyedi szerződésben ugyanis a felek meghatározták a mértékadó devizanemet, míg az üzletszabályzatban rögzítésre került a mértékadó devizanem fogalma (I.16.), a mértékadó árfolyam (I.22.), a kamatváltozás II., fogalma (I.23.b., pont), az árfolyamváltozás kiszámításának képlete (I.23.b. pont) és alkalmazásának feltételei is. Az üzletszabályzat I.23.b. pontja kifejezi a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének a deviza alapú kölcsönzés lényegéből fakadó változását, nevezetesen, hogy ha a kölcsön nyilvántartási devizanemének forinthez viszonyított árfolyama változik, ez maga után vonja a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének változását is, vagyis hogy neki kell viselnie az árfolyamkockázatot. A kamatváltozás II. üzletszabályzati pont megszövegezésének tartalmából egyértelműen megállapítható, hogy az ténylegesen a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének árfolyamváltozásból adódó módosulását szabályozza, amire a „kamatváltozás II.” szövegrész után zárójelben szereplő „árfolyamváltozás” kifejezés is utal. E rendelkezés egyértelműen és átláthatóan tartalmazza, hogy a kölcsönbevevőnek a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében árfolyamváltozást kell fizetnie, amelynek nincs felső határa. Erre utal az üzletszabályzat I.21. pontjában meghatározott rendkívüli árfolyamesemény fogalma is, ami nem hagyhat kétséget a kölcsönbevevőben a felől, hogy az árfolyam szélsőséges mértékben is változhat.

Amint arra az elsőfokú bíróság szintén helyesen utalt, ugyancsak felismerhetővé teszi az árfolyamváltozás fizetési kötelezettséget növelő hatását az Úsz. ún. fix deviza konstrukciót szabályozó XI. fejezete, amelyből egyértelműen kitűnik, hogy a forint svájci frankhoz viszonyított árfolyamának kedvezőtlen változása következtében a futamidő meghosszabbodik, az árfolyamváltozás miatt a törlesztőrészleteket az adósnak a szerződéskötéskor tervezetthez képest tovább kell fizetnie. Lényeges emellett, hogy a felperes a szerződéskötéskor választhatott, a fix vagy a normál devizakonstrukció szerint kéri az árfolyam-különbözet elszámolását. A felperes élt ezzel a választási lehetőséggel, az egyedi szerződésben a fix konstrukciót jelölte meg. Ahhoz viszont, hogy a két lehetőség között választani tudjon, tisztában kellett lennie a kettő közötti különbséggel, és ebből adódóan magának a devizaalapú konstrukciónak a lényegével, valamint az abban rejlő kockázattal.

Helyesen állapította meg tehát az elsőfokú bíróság, hogy a felperes számára a szerződés és az üzletszabályzat rendelkezéseinek körütekintő és gondos átolvasása alapján felismerhetőnek kellett lennie, hogy fizetési terhei előre nem látható mértékben is megnövekedhetnek, illetve az árfolyamváltozás valós kockázatot jelent, amely korlátozás nélkül őt terheli.

Nem teszi megalapozottá az érvénytelenségi keresetet a felperes 2008/48. EK irányelvre, valamint az Európai Unió Bíróságának C-186/16 számú ítéletére való hivatkozása sem.

A 2008/48. EK irányelv rendelkezéseit a fogyasztónak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CLXII. tv. (a továbbiakban Fnyhtv.) ültette át a magyar jogba. A törvénynek a jelen jogvita szempontjából releváns rendelkezéseit a „Hitelezést megelőző tájékoztatás” című fejezet tartalmazza. A törvény 6. §-a - a 2008/48. EK irányelvben foglaltakat átvéve - pontokba szedve, egzakt módon határozza meg az adatok és információk azon körét, amelyeket a hitelezőnek a hitelszerződés megkötését megelőző szakaszban meg kell adnia. A tájékoztatás célja, hogy a fogyasztó a különböző hitelszerződésekre vonatkozó ajánlatok összehasonlítása alapján a hitelszerződés megkötése tekintetében megalapozott döntést hozzon (Fnyhtv. 6. § (2) bekezdés). Az árfolyamkockázatról való tájékoztatást érintő rendelkezést azonban sem a 2008/48. EK irányelv, sem az Fnyhtv. nem tartalmaz, emellett a hitelező mulasztásához nem fűzi az érvénytelenség jogkövetkezményét.

Az Európai Unió Bírósága a C-186/16 számú ítéletében rámutatott, deviza alapú kölcsönszerződés kötése esetén a pénzügyi intézménynek tájékoztatnia kell a fogyasztót a kötelezettségvállalását esetlegesen befolyásoló valamennyi olyan tényezőről, amely révén felmérheti az általa felvett hitel teljes költségét. Így a tájékoztatásnak nem csupán a kölcsön pénzneme fel- vagy leértékelődésének lehetőségére kell kiterjednie, hanem azokra a hatásokra is, amelyeket a kölcsön pénzneme árfolyamának ingadozása és e pénznem kamatlábának emelkedése a törlesztőrészekre gyakorolhat. A pénzügyi intézmény által az árfolyamkockázat körében a fogyasztónak nyújtandó tájékoztatással szemben támasztott fenti követelmények tartalmukat tekintve megfelelnek a Kúria 2/2014. PJE határozatában adott iránymutatásnak, ami egyben azt is jelenti, hogy a fentebb részletezettek szerint a perbeli egyedi szerződés és üzletszabályzat hivatkozott pontjaiban foglaltak alapján a felperes megkapta az alperestől a megfelelő tájékoztatást az árfolyamkockázatról.

Miután a kölcsönszerződés érvénytelensége kizárólag az ügyleti kamatláb szerződésben való feltüntetésének elmaradása miatt volt megállapítható, tekintetbe véve továbbá, hogy ezen érvénytelenségi ok kiküszöbölése a felek közötti elszámolást nem érintette, az elsőfokú bíróság helytállóan utasította el a felperes szerződés érvénytelenségére alapított marasztalási igényét.

Ugyanakkor a felperes megalapozottan támadta az elsőfokú ítélet törzskönyv kiadására irányuló keresetet elutasító rendelkezését. Téves az alperes hivatkozása, nevezetesen, hogy a törzskönyv birtokban tartása a kölcsönszerződéshez kapcsolódó atipikus biztosítéknak tekinthető. Kétségtelen, hogy az 1959-es Ptk. 200. § (1) bekezdésében megfogalmazott szerződési szabadság elvéből következően - ilyen tartalmú jogszabályi tiltás hiányában - nincs akadálya annak, hogy a kölcsön visszafizetésének atipikus biztosítékaként a felek kikössék a törzskönyv birtoklásának jogát mindaddig, amíg a kölcsönbevevő a kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségeit nem teljesíti maradéktalanul. A perbeli esetben azonban a felek ilyen tartalmú megállapodást nem kötöttek. Az opciós szerződés 6. pontja szerint a felek a vételi jog - és nem a kölcsönszerződésből eredő kötelezettség - biztosítására kötöttek ki az alperes javára elidegenítési és terhelési tilalmat a vételi jog tárgyát képező gépjárműre. Az Üsz. VI.1. pontja ezzel összhangban rendelkezik úgy, hogy „a kölcsönbevevő köteles a hatósági nyilvántartásba a gépjármű forgalmi engedélyébe és törzskönyvbe a hitelező javára - a felek között létrejött szerződésnek megfelelően - a vételi jogot, vagy a jelzálogjogot és annak biztosítására az elidegenítési és terhelési tilalmat bejegyeztetni és ennek megfelelően úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet a hitelező, mint a korlátozás jogosítottja részére küldje meg.” Az idézett szerződési feltétel megszövegezése, annak nyelvtani értelme is azt támasztja alá, hogy a felek a törzskönyv alperes részére történő megküldésével az alperes opciós jogát kívánták biztosítani. Ennek megfelelően a törzskönyv birtoklásához való jog az

opciós joghoz kapcsolódó járulékos jogosultság. Az opciós szerződés viszont 2011. augusztus 23. napján megszűnt, arra vonatkozóan pedig nem áll peradat rendelkezésre, hogy az alperes vételi jogát az erre nyitva álló 5 éves határidőn belül gyakorolni kívánta volna, így nincs jogcíme a törzskönyv birtokban tartására.

A fenti megállapítással ellentétes következtetés - az alperes álláspontja szerint a szerződés részévé váló - **(Üsz.3. jelölése)** megjelölésű üzletszabályzat V.6. pontjából sem vonható le. E rendelkezés szerint ugyanis a hitelező az opciós jogát az opciós szerződésben kikötött feltételek beálltától kezdődően gyakorolhatja az opciós szerződésben kikötött időtartam alatt, ez pedig a szerződéskötéstől számított - és nem a feltétel bekövetkeztétől irányadó - 5 év. Erre tekintettel nem volt szükséges annak vizsgálata, hogy az új üzletszabályzat a felek szerződésének részévé vált-e. Miután az alperes opciós joga megszűnt, nincs jogalapja a perbeli gépjármű törzskönyvének birtokban tartására.

Nem jogosítja fel az alperest a törzskönyv opciós jog megszűnése utáni birtokban tartására az Üsz. alperes által hivatkozott IV.9. pontja sem. Ez a kikötés - az opciós szerződés 4. pontjával együttesen értelmezve azt - csupán annyit jelent, hogy ha a kölcsönbevevő teljesíti a fizetési kötelezettségeit, a hitelező (az alperes) köteles kiadni a törzskönyvet. Nem jelenti azonban egyúttal azt is - az alperes értelmezésétől eltérően - hogy a hitelezőt csak akkor terheli a törzskönyv kiadásának kötelezettsége, ha a kölcsönbevevő maradéktalanul teljesítette fizetési kötelezettségeit. Utal e tekintetben az ítélet tábla az 1959-es Ptk. szerződés értelmezésével kapcsolatos 207. § (1) és (2) bekezdésére, amely szerint a szerződési nyilatkozatot vita esetén úgy kell értelmezni, ahogyan azt a másik félnek a nyilatkozó feltehető akarata és az eset körülményeire tekintettel a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett. Ha pedig az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződés tartalma e szabály alkalmazásával nem állapítható meg egyértelműen, a feltétel meghatározójával szerződő fél, illetve a fogyasztó számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni. A jogalkotó az 1959-es Ptk. fenti rendelkezéseivel a pontatlan, vagy bizonytalan megfogalmazás kockázatát arra a félre terhelte, aki annak megfogalmazásáért felelős. Ennek megfelelően, ha az alperesnek a IV.9. pontban írt szerződési kikötéssel az volt a célja, hogy a kölcsön visszafizetésének atipikus biztosítékeként mindaddig magánál tarthassa a kölcsönből finanszírozott gépjármű törzskönyvét, amíg az adós valamennyi fizetési kötelezettségének nem tesz eleget, ezt a szándékát egyértelműen, félreérthetetlenül így kellett volna megfogalmaznia. Az érintett kikötésnek azonban annak teljes megszövegezése alapján csak kiterjesztő értelmezéssel tulajdonítható az alperes szerinti tartalom, a kiterjesztő értelmezést viszont az 1959-es Ptk. 207. § (4) bekezdése kifejezetten tiltja.

Az Üsz. IV.9. pontja csupán azon esetek egyikét szabályozza, amikor a hitelező nem tagadhatja meg a törzskönyv kiadását. Nem vonható le azonban az érintett kikötés megfogalmazásából az a következtetés, hogy akkor is jogosult lenne azt magánál tartani, ha az e jogosultság alapjául szolgáló vételi joga megszűnt.

Az alperes fellebbezési érvelésével szemben önmagában az, hogy az opciós szerződés nem tartalmaz olyan rendelkezést, miszerint az opciós jog megszűnésével az alperes köteles kiadni a törzskönyvet, még nem jelenti azt, hogy a törzskönyv birtokban tartásának joga nem minősülhet az opciós jog biztosítékának. Ezzel ellentétes következtetés nem vonható le az Üsz. VI.1., VI.2. és VI.3. pontjában foglaltakból sem.

Nem ért egyet az ítélet tábla az alperesnek azzal a hivatkozással sem, miszerint a Kúria Pfv.V.21.971/2005/6. számú ítélete okszerűtlen következtetésen alapulna. Éppen ellenkezőleg, az

ítélőtábla mindenben osztja a Kúria álláspontját, nevezetesen, hogy a felek megállapodásának irányadó rendelkezései, azaz az Üsz. IV.9. és VI.1. pontja, valamint az opciós szerződés 6. pontjának szerkezetéből is az a következtetés vonható le, miszerint egymásra épülő kötelezettségként csak az opció, valamint az elidegenítési és terhelési tilalom kikényszeríthetősége érdekében került a törzskönyv a hitelező alperes birtokába.

Az alperes által a fellebbezésében hivatkozott más bíróságok által egyedi ügyekben hozott döntések a perbeli jogvita elbírálása szempontjából közömbösek, más ítéletek és határozatok tartalma a perben eljáró bíróságot nem köti.

Az ítélet tábla nem ért egyet a pertárgyérték elsőfokú bíróság általi meghatározásával. A Pp. 24. § (1) bekezdésében foglaltak szerint ugyanis a pertárgy értékének megállapításánál a keresettel érvényesített követelés, vagy más jog értéke az irányadó. Jelen ügyben a felperes a pénzfizetésre irányuló marasztalási keresetét a szerződés érvénytelenségére alapította azzal, hogy az érvénytelenség alkalmazandó jogkövetkezménye a szerződés hatályossá nyilvánítása, amelynek keretében elvégzendő elszámolás eredményeként a követelt összegű túlfizetés mutatkozik a javára. Az alperes szerint viszont a felperesnek áll fenn tartozása vele szemben, ezért a keresettel érvényesített követelés az alperes marasztalásán túl az annak megállapítására irányuló igényt is magában foglalja, hogy a felperesnek nem áll fenn tartozása az alperessel szemben. Ennek megfelelően az elsőfokú eljárásban a pertárgyérték 2 271 707 Ft (1 105 687 Ft az alperes által a keresetlevél benyújtásakor nyilvántartott tartozás összege + 566 020 Ft a felperes követelése, + 600 000 Ft a törzskönyv kiadása iránti igény). Az elsőfokú eljárásban a felperes nagyobb részt pervesztes lett. A kölcsönszerződés érvénytelenségét ugyanis több érvénytelenségi ok fennállására és számos általános szerződési feltétel érvénytelenségére alapította, amelyek közül kizárólag a kamat feltüntetésének hiánya miatti érvénytelenségre való hivatkozása bizonyult megalapozottnak. Sikertelenül perelt az érvénytelenség alkalmazandó jogkövetkezményét illetően is, hiszen az általa kért hatályossá nyilvánítás helyett a bíróság a kölcsönszerződést érvényessé nyilvánította és a pénzfizetésre irányuló marasztalási keresetét elutasította. Minderre figyelemmel a kölcsönszerződés érvénytelenségére alapított kereset tekintetében a pervesztesség-pernyertesség aránya 20-80 %-ban állapítható meg, a felperesre terhesebben. Az alperes abszolút pernyertessége a kölcsönszerződés érvénytelenségéhez igazodó kereset kapcsán 1 003 242 Ft, amelyre tekintettel 63 692 Ft munkadíjra tarthatna igényt a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja és 4/A. §-a alapján. Eredményesnek bizonyult viszont a keresete a törzskönyv kiadását illetően. Az e tekintetben meg nem határozható pertárgyértékre figyelemmel az IM rendelet 3. § (3) bekezdése és 4/A. §-a alapján - négy munkaóra figyelembevételével - 25 400 Ft perköltség lenne megállapítható a javára. A fenti két összeg beszámításával az alperest - kis kerekítéssel - 38 000 Ft elsőfokú perköltség illeti, ezért az elsőfokú ítélet fentiek szerinti megváltoztatására tekintettel az ítélet tábla az alperesnek járó perköltség összegét a kifejtettek szerint leszállította.

Az elsőfokú bíróság által megállapítotthoz képest eltérő perértékszámításra és pernyertességi arányra figyelemmel az alperest a szerződés érvénytelenségéhez igazodóan 20 061 Ft, a törzskönyv kiadásával összefüggésben pedig 36 000 Ft, összesen 56 061 Ft elsőfokú eljárási illeték terheli, míg az ezt meghaladó kereseti illeték a felperes személyes költségmentességére tekintettel az állam terhén marad.

A kifejtettekre figyelemmel az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítélete fellebbezéssel érintett rendelkezéseit a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta.

A másodfokú eljárás pertárgyértéke 1 326 748 Ft (626 748 Ft a felperesnek az alperes által a fellebbezés előterjesztésekor nyilvántartott tartozása + 100 000 Ft a felperes által követelt összeg + 600 000 Ft törzskönyv kiadása), amelyből a felperes pervesztessége 726 748 Ft, míg az alperesé 600 000 Ft erejéig volt megállapítható. Az IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdése valamint 4/A. §-a alapján az alperes 23 074 Ft, míg a 3. § (3) és (5) bekezdése, továbbá 4/A. §-a alapján a felperes 12 700 Ft perköltségre lenne jogosult. E két összeg különbözeteként az ítéltábla - kis kerekítéssel - 10 000 Ft megfizetésére kötelezte a felperest a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján.

Ugyancsak a Pp. 81. § (1) bekezdése, valamint a 6/1986 (VI. 26.) IM rendelet (Kmr.) 13. § (2) bekezdése alapján kötelezte az alperest a másodfokú eljárásban megállapított részleges pervesztességéhez igazodóan a fellebbezési illeték viselésére, míg a felperes eredménytelennek bizonyult fellebbezése alapján felmerült másodfokú eljárási illeték a felperes személyes költségmentessége folytán az állam terhén marad a Kmr. 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján.

Szeged, 2017. november 22.

Dr. Szeghő Katalin sk.
a tanács elnöke

Dr. Lengyel Nóra sk.
előadó bíró

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
táblabíró